

Norske kvinner på toppen i beinbrudd

BEINSKJØRHET: Osteoporose rammer særlig kvinner og er blitt et av Norges største og dyreste helseproblem, skriver artikkelforfatteren. (Foto: Colourbox)

Norge har all grunn til å markere Verdens Osteoporosedag i dag, 20. oktober.

DEBATT

Ingjerd Mestad
styreleder i Norsk Osteoporoseforening

HVERT ÅR BREKKER omtrent 9000 voksne nordmenn hoften. Norske kvinner er på verdenstoppen i bruddskader, og en av to femtiårige kvinner vil få osteoporose. Dette gjør osteoporose til et av de største og dyreste helseproblemene i Norge.

Man antar at omkring 200.000 norske kvinner har osteoporose, det vil si at norske kvinner har over dobbelt så stor risiko for å få sykdommen som kvinner i USA.

INGEN VET årsaken til at norske kvinner er verdensmestere i osteoporotiske hoftebrudd.

Den Internasjonale Osteoporoseforeningen har lansert en toårig kampanje for å sette sykdommen på agendaen og forbedre tilbudet til den store pasientgruppen. Som verdensmestere i brudd er dette særdeles viktig i Norge. Onsdag 20. oktober er verdens osteoporosedag.

HVER DAG brekker 20 kvinner hoften i

Norge og blir liggende to uker på sykehus med store smerter. Dette gjør Norge til verdensmester i osteoporotiske lårhalsbrudd, og nå må disse kvinnenes lidelser snart tas på alvor!

Det er et absurd paradoks at man kan vite at man har osteoporose, men ikke får behandling før man har brukket for eksempel en lårhals. Omtrent halvparten av bruddene kunne vært forebygget gjennom behandling, ifølge professor dr.med. Erik Fink Eriksen fra Universitetet i Oslo.

140.000 kvinner over 40 år har hatt sammenfallsbrudd i ryggvirvlene på grunn av osteoporose. En av disse er nestleder i Norsk Osteoporoseforenings styre, Tordis Ekeberg, som ble syv centimeter kortere etter syv brudd i ryggen i løpet av ti måneder.

FEM ÅR SENERE er hun nesten frisk, men smertehelvetet glemmer hun aldri. Til tross for at hun var arvelig belastet, fikk hun ikke informasjon om at forebyggende behandling kan hindre brudd.

– Det er fryktelig bittert å tenke på at jeg ikke hadde trengt å bli syk. Mitt største ønske er at andre nå kan få denne in-

330 sykehussenger er til enhver tid fylt av osteoporosepasienter med store smerter.

formasjonen slik at ingen trenger å oppleve det jeg har gått gjennom, sier Tordis som med hjelp av intensiv trening og medikamenter er blitt nesten helt frisk.

I 2005 LA Sosial- og Helsedirektoratet frem en handlingsplan for å forebygge sykdommen blant barn og unge, kvinner i 40–60 års alderen og eldre. Få av disse tiltakene har blitt fulgt opp, og lederen i spesialistgruppen som utviklet handlingsplanen, professor (nå emeritus) Jan Falch, har tidligere etterlyst en evaluering av planen.

Det samme har Norsk Osteoporoseforening som har 3300 medlemmer på landsbasis. Det er lite troverdig overfor en så stor pasientgruppe at våre myndigheter ikke tar denne sykdommen på alvor.

Her er store midler å spare gjennom forebygging. Prof. dr.med. EF Eriksen fra UiO er enig i at noe må gjøres for å finne svaret på hvorfor Norge ligger på verdenstoppen i benbrudd.

HAN VISER TIL at 330 norske sykehussenger til enhver tid er fylt av osteoporosepasienter med store smerter. I stedet for å forebygge disse lidelsene gjennom medikamentell behandling slik man gjør i nabolandene, bruker Norge fem milliarder årlig på etterbehandling. Dette er ikke bare dårlig helseøkonomi; det er en grov forseelse med tanke på lidelsene disse pasientene må gjennom.

Et forsvar for Nikodemus

Sølve Hognestad, Stavanger

I sin artikkel i Aftenbladet lørdag 9. oktober betegner Sven Egil Omdal Nikodemus som «nattemørkets anonyme hvisker», og sammenlikner ham med Krf s anonyme synsergruppe som bare tør å mene noe så lenge de er anonyme. Omdals engasjement for presseetikken er prisverdig, men etter min mening gjør han Nikodemus urett med sin betegnelse.

Nikodemus kom riktignok til Jesus om natten, men han var ikke ute i ærend som ikke tålte dagens lys. Hvorfor kom han da om natten? Det er ingen holdepunkter for at det var for at møtet

skulle holdes skjult. Sannsynligvis for at han ville møte Jesus alene, uten forstyrrelser av alle de andre som omga han om dagen. Hans første ord var jo også: «Vi vet at du er sendt av Gud, for ingen kan gjøre de gjerninger du gjør uten at Gud er med ham». Han var ikke der som intrigant med noen skjult agenda, men for å lære mer om og av denne nye profet, var han kanskje Messias?

At Nikodemus ikke fortjener betegnelsen nattehvisker, bekreftes også senere i Johannes evangeliet kap.7 fra vers 50. Her tar han Jesus i forsvar i Rådets, der han av alle de andre ble fordømt. Han står frem i et følelsesladet

møte der forskjellige oppfatninger om Jesu identitet blir fremkastet og sier: «Vår lov dømmer vel ikke en mann før han er blitt forhørt, og en vet hva han har gjort.»

Dette er jo en rolle helt motsatt nattehviskerens. Hør ham selv er budskapet fra Nikodemus.

Tredje gang vi hører om Nikodemus, står han ved korsets fot og deltar i begravelsen med sin blanding av myrra og aloë. Hvordan er han, av alle kommet der? Ingen av disiplene var der, men på et eller annet mystisk vis er han der. Han søker ikke anonymiteten, snarere står han frem som en disippel som hedrer sin Mester: Hør ham!

Heldøgns omsorgsplasser

Den rød-grønne regjeringen har som mål å gi tilsagn til bygging av 12.000 heldøgns omsorgsplasser i sykehjem og omsorgsboliger innen utgangen av 2015.

3125 tilsagn er allerede gitt i 2008 og 2009. Med rammen på 2.500 boenheter som er gitt for inneværende år, gjenstår det 6.375 plasser for å nå målet. Det krever gjennomsnittlig en ramme på i underkant av 1.300 plasser per år fram til og med 2015.

Regjeringen ligger med andre ord foran skjema for å nå sitt mål i 2015, og legger også i 2011 inn en ramme på 2.000 heldøgns omsorgsplasser. Dette er 700 mer enn det som kreves for å nå målet om 12.000 nye plasser innen 2015.

Det er grunn til å minne om at vi startet med en ramme på 1.000 plasser i 2008, og økte den til 2.500 plasser som et tiltak i forbindelse med finanskrisen i 2009, et nivå vi har beholdt for 2010. I budsjettet står det ellers at regjeringen «vil utvide rammene ytterligere dersom søknad-sinngangen fra kommunene tilsier det». Regjeringen vil sikre full sykehjemsdekning innen 2015 ved at alle som søker om tilskudd til heldøgnsomsorg skal få det.

Kjersti Toppe,
nestleder i helse- og omsorgskomiteen (Sp)

Om vær- og klimavarsling

Takker herved professorene Sigbjørn Grønås og Nils Gunnar Kvamstø for innlegget deres. Det er meget bra å få i gang en debatt om varsling og klima. Jeg er helt enig i at innlegget mitt var litt for kort og upresist, men ikke at det var «vås».

Dette underbygger Grønås og Kvamstø med sitt eget innlegg, som hadde nye interessante opplysninger. La meg derfor presisere mine fem kritiske ankepunkter mot tilstanden i norsk varsling:

■ Hvorfor skal det norske folk belemres med "sesongvarslene" i en prøveperiode, når varslene viser seg å kunne være spektakulært upresise, dvs. stikk motsatt av hva de varsler?

■ Hvorfor slipper meteorologene kritikk, når de igjen og igjen varsler feil vær, ved samme vær-situasjon? Eksempel: Når det blåser østavind over Rogaland varsles det til dels store nedbørsmengder over Ryfylke og Stavanger, uten at dette egentlig skjer. Det tyder på en manglende kvalitetssikring og mangel på sjekking av observasjoner og kanskje manglende erfaring.

■ Hvorfor «rasjonaliseres» norsk meteorologi ytterligere, ved fjerning av observasjonspunkter, nedbygging av radiosonde-stasjoner og båttbaserte observasjoner i Norskehavet? Det var vel nettopp nå i overhengende klimaendringstider at vi trengte lange, nøyaktige observasjonsserier.

■ Hvorfor slipper folk fra Bjerknessenteret unna ved å varsle ekstremvær på Vestlandet, som følge av tropiske stormer over Atlanterhavet, når slike beviselig ikke når fram? De stormene det var snakk om, tidligere i høst, fyltes og døde ut midt ute i Nordatlanten, lenge før de nådde land.

■ Sist, men ikke minst, hvorfor henger det aldri en rød merkelapp ved alle langtidsvarsler, ut over fire-fem døgn? På merkelappen kunne det faktisk stå ordet: «Vås!», da de numeriske modellene som brukes til å utlede disse varslene oppnår en katastrofal numerisk instabilitet som påvirker samtlige værparametrene i området for varselet. Vi har slike varsler offshore, der også vindretning, vindstyrke og bølgehøyde varsles. Dersom man planlegger en maritim operasjon, ukritisk, på grunnlag av slike langtidsvarsler, kan man få seg noen skikkelige overraskelser.

Men verden går heldigvis framover. I dag kan vi, for eksempel følge med på en dramatisk avkjøling av Stillehavet og en økning i ismassene i Arktis, samtidig som solen fortsetter med en unormalt svak utvikling, midt i solflekssyklus nr. 24. De som skulle være interessert i disse aspektene, som ikke dekkes av norske meteorologer eller media, kan for eksempel gå inn på nettet (www.solar-cycle24.com) og søke på «Pacific Sea Surface Temperature» og «Arctic Sea Ice Extent».

Disse nye globale og solare forholdene varsler garantert klimaendringer på jorden.

Martin Hovland, Sola

Debattinnlegg

sendes til debatt@aftenbladet.no
Kommentar: inntil 5000 tegn. Legg ved portrettfoto.
Hovedinnlegg: ca 3500 tegn.

Underinnlegg: ca 1700 tegn.
Kortinnlegg: 700-1100 tegn.
Alle lengder er inkludert ordmellomrom.

Kronikk

sendes til kronikk@aftenbladet.no
Lengde inntil 7000 tegn inkl. ordmellomrom.
Foto av forfatter legges ved.